

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний
педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

До 300-річчя Г.С.Сковороди

Матеріали
XIX науково-методичної конференції
здобувачів вищої освіти
та молодих учених
«Наумовські читання»,
присвяченої року
математичної освіти
в Україні

Харків – 2022

УДК 378:001.891

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Пономарьова Н. О. – доктор пед. наук, професор, декан фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Андрієвська В. М. – доктор пед. наук, доцент, професор кафедри інформатики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Водолаженко О.В. – кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри математики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Жерновникова О. А. – доктор пед. наук, професор, зав.кафедри математики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Боярська-Хоменко А.В. – доктор пед. наук, доц., зав.кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Золотухіна С. Т. – доктор пед. наук, професор, професор кафедр освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Олефіренко Н. В. – доктор пед. наук, професор, зав.кафедри інформатики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Масич В.В. – доктор пед. наук, доцент, зав. каф.фізики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Моторіна В. Г. – доктор пед. наук, професор, професор кафедри математики ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Бабак О. М. – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди, голова наукового комітету фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди;

Сусліченко К. С. – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди, заступник голови наукового комітету фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г.С.Сковороди.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(Протокол №8 від 16 лютого 2022 р.)

Наумовські читання : збірник тез доповідей ХІХ науково-методичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (м. Харків, 23-24 листопада 2021 року) / [укл.: Пономарьова Н. О., Андрієвська В. М., Водолаженко О.В.]. Харків, 2022. 335 с.

Збірник містить матеріали доповідей з проблем теорії та історії математичної освіти; інноваційних технологій в освітній практиці; фізики та робототехніки; освітніх, педагогічних наук. Збірник розрахований на наукових і практичних працівників у галузі освіти, докторантів, здобувачів вищої педагогічної освіти усіх рівнів.

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2022

*доктор. пед. наук, доцент Масич В. В., Цигульов П. В.,
Пацульда В. В.*

**ВАЖЛИВІСТЬ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «АЛЬТЕРНАТИВНІ
ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ» У КУРСІ ФІЗИКИ ЗАКЛАДІВ ЗСО266**

*канд. фіз.-мат. наук, доцент Глейзер Н. В., Говорова Т. С.,
Слинченко В. І.*

SOFT SKILLS СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА269

*канд. фіз.-мат. наук, доцент Глейзер Н. В., канд. фіз.-
мат. наук, доцент Сергеев В. М., Ставицька О.В.,
Заніборщ Я.Є.*

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ272**

*канд. фіз.-мат. наук, доцент Глейзер Н. В.,
Сальниченко І. О.*

**РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ ШЛЯХОМ
ВИКОРИСТАННЯ ОКУЛЯРІВ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ
ТА ЦИФРОВИХ ДОДАТКІВ «BOOKVAR» НА
ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИКИ273**

канд. фіз.-мат. наук, доц. Малець Є. Б., Пелешок Ю. А.

**ОСОБЛИВОСТІ МІКРОЧАСТИНОК В НЕОДНОРІДНИХ
ПОЛЯХ276**

викладач Юрченко О. В., Мар'єнко А. О.

**ЯДЕРНИЙ МАГНІТНИЙ РЕЗОНАНС ТА ЙОГО
ЗАСТОСУВАННЯ279**

РОЗДІЛ 5. «ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ» 282

*канд. пед. наук, доцент Дейниченко Г. В.,
канд. пед. наук, доцент Кабанська О. С., Табачник Ю. Д.*

РІЗНОВИДИ ГРУПОВИХ ФОРМ НАВЧАННЯ283

доктор пед. наук, доцент Кабусь Н. Д., Сиротюк М. І.

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА
РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ286**

*канд. пед. наук, доцент Калашнікова Л. М.,
Сусліченко К. С.*

**ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ СЕРЕДНЬОГО РІВНЯ ОСВІТИ В УМОВАХ
ПРОДУКТИВНОГО НАВЧАННЯ288**

УДК 371.132

*канд. фіз.-мат. наук, доцент Глейзер Н. В.,
Говорова Т. С.,
Слинченко В. І.*

SOFT SKILLS СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди

Анотація. Наведено визначення м'яких навичок, що надаються у вітчизняній та зарубіжній літературі; сформульовано класифікацію soft skills за чотирма основними напрямками; проведено аналіз soft skills, необхідних для сучасного педагога у відповідності до наведеної класифікації.

Ключові слова. Soft skills, м'які навички педагога, розвиток soft skills, комунікативні навички, навички self-менеджменту, лідерські якості, навички ефективного мислення.

Сучасні тенденції розвитку інформаційно-цифрового суспільства та численні психолого-педагогічні і соціологічні дослідження останніх десятиліть вказують на те, що вирішальними чинниками, які забезпечують кар'єрне зростання та успішну професійну самореалізацію, є не стільки спеціалізовані професійні навички та практичні вміння, а комплекс компетенцій, що отримав назву «soft skills» або «м'які/гнучкі навички».

Термін «м'які навички» не має універсального визначення. Оксфордський словник визначає їх як «Особисті якості, що дозволяють ефективно та гармонійно взаємодіяти з іншими людьми». L.Lippman та ін. трактують soft skills як широкий набір навичок, компетенцій, звичок, ставлень та персональних якостей, що дозволяють людині ефективно орієнтуватися в оточенні, співпрацювати з іншими та досягати своєї мети (Lippman, 2015). У вітчизняних наукових роботах цей термін характеризує широкий спектр навичок, пов'язаних з ефективною взаємодією з іншими людьми, що включає в себе індивідуальні, комунікативні та управлінські навички (Азарова, 2020; Коваль, 2015).

М'які навички можна розділити на чотири групи (Бацунов, 2018):

– Базові комунікативні навички: активне слухання (здатність уважно слухати, ставлячи допоміжні запитання, що дозволяють опоненту ширше розкрити думку та зрозуміліше пояснити свою позицію); вміння вести перемовини; невербальні елементи комунікації (вміння не тільки висловлювати думку розумно та стисло, але й застосовувати жести, міміку, поставу на підтвердження слів, що робить спілкування більш виразним); вміння переконувати; вміння презентувати та виступати публічно;

– Навички self-менеджменту: управління емоціями, стресом; тайм-менеджмент; планування та цілепокладання; наполегливість; рефлексія;

– Навички ефективного мислення: системне, креативне, структурне, проектне, стратегічне мислення; пошук та аналіз інформації; продуктивність;

– Управлінські навички або форсайт-управління: керування виконанням; постановка та контроль реалізації задач; коучинг; зворотний зв'язок.

До цього часу система освіти в багатьох країнах, і зокрема, в Україні, була націлена на накопичення знань та їх запам'ятовування, але в постіндустріальному світі виникає потреба у зміні парадигми освіти з метою подолання розриву між вимогами життя та освітньою практикою. Вчителі повинні навчати учнів, щоб вони досягли успіху в нашому сучасному суспільстві, розвиваючи найважливіші компетенції, такі як критичне мислення, комунікація, творчість, співпраця, оскільки вони дадуть змогу продемонструвати нові способи мислення, роботи та життя у світі, що виник у результаті розвитку технологій. Завдяки інтернету в наш час учні мають широкий доступ до інформації та можуть отримати велику кількість даних, іноді більшу, ніж має вчитель. Тому роль вчителя змінюється: він перетворюється з «передавача» інформації на людину, яка здійснює виховання, організовує освітній процес та керує ним. Отже вага soft skills компетенцій, що повинен мати вчитель, на сучасному етапі, безперечно, підвищується.

Комунікативні навички є найширшою, і напевне, найважливішою категорією м'яких навичок для педагога. Для ефективного виконання своєї роботи вчитель повинен вміти налагоджувати комунікацію з учнями, батьками та іншими людьми. Така комунікація встановлюється як шляхом створення комфортного психологічного середовища в класі, організації навчального процесу таким чином, щоб весь клас був залучений та зацікавлений у вивченні матеріалу, так і шляхом налагодження міжособистісних стосунків між вчителем і учнями та учнями між собою. Встановлення конструктивних взаємовідносин з батьками також необхідне для оптимального здійснення навчально-виховного процесу. Регулярне спілкування з батьками, встановлення взаємної довіри допоможе учителю зрозуміти унікальні потреби кожної дитини, і в свою чергу, дати рекомендації батькам щодо розвитку їх дитини.

Не менш важливими є лідерські якості педагога. Належний ступінь їх розвитку дозволяє завоювати повагу учнів, батьків і колег, ефективно ставити цілі та організовувати процес їх досягнення, бути прикладом для своїх учнів. Наявність у шкільному колективі педагогів з вираженими лідерськими якостями сприяє впровадженню інноваційних технологій, вдосконаленню освітнього процесу.

Професія вчителя також передбачає неперервну наполегливу роботу з самовдосконалення. Це стосується не тільки фундаментальних професійних компетенцій, але й розвитку soft skills, що базуються на

якостях особистості вчителя. Оволодіння технологіями тайм-менеджменту та самоорганізації, розвиток емоційного інтелекту, самоусвідомлення та самоуправління, здатності до рефлексії є неодмінною частиною професійного зростання педагога. Усвідомлення свого емоційного стану, керування ним, профілактика та нівелювання впливу стресових ситуацій, своєчасне вживання заходів щодо запобігання професійного вигорання можна розглядати як базові навички сучасного вчителя. Враховуючи швидкий характер змін, що відбуваються у технологіях та суспільстві, здатність легко адаптуватися до мінливих умов, мислити стратегічно, проявляти гнучкість мислення, виходити за рамки усталених практик стає критично важливою для успішного виконання професійних обов'язків.

Список використаних джерел

1. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування // Вісник ВПІ.-2015.- вип. 2.- С. 162–167.
2. Азарова А.О. Шляхи професійного зростання сучасних менеджерів із застосуванням «soft skills» [Електронний ресурс]/А.О. Азарова, Т.В. Шульга// Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВТНУ, Вінниця, 27-28 квітня 2020р.- Електрон. текст. дані.- 2020. – Режим доступу <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2020/paper/view/10019>.
3. Lippman L.H., Ryberg R., Carney R., Kristin A. Workforce connections: key «soft skills» that foster youth workforce success: toward a consensus across fields. – Child Trends Publication. 2015. – 56 p.
4. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект. Почему он может значить больше, чем IQ. – Рига: Argads Mantojums, 2016. – 448с.
5. Бацунов С. Н., Дереча И. И., Кунгурова И. М., Слизкова Е. В. Современные детерминанты развития soft skills // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2018. – № 4 (апрель). – С. 198–207.

